

Correctievoorschrift HAVO

2016

tijdvak 2

Nederlands

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommiteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommiteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinerator en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het bij de toets behorende correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden met inachtneming van het correctievoorschrift toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB1 Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.
- NB2 Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een onvolkomenheid bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk nadat de onvolkomenheid is vastgesteld via Examenblad.nl verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

NB

Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.

Een onvolkomenheid kan ook op een tijdstip geconstateerd worden dat een aanvulling op het correctievoorschrift te laat zou komen.

In dat geval houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 56 scorepunten worden behaald.

- 1 Correct taalgebruik wordt getoetst bij alle antwoorden van de kandidaat op open vragen.

Voor incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik worden maximaal 4 scorepunten in mindering gebracht. Onder incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik moet worden verstaan: spelfouten, verkeerd woordgebruik en fouten in de zinsbouw inclusief verkeerde woordvolgorde.

Herhaalde fouten dienen als afzonderlijke fouten te worden geteld.

De aftrekpunten voor incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik dienen los van de inhoudelijke beoordeling te worden geregistreerd. Ze vormen de laatste beoordelingscomponent van het correctievoorschrift.

Voor incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik dient de volgende aftrekgeregeling te worden gehanteerd:

0 fouten	0
1 fout of 2 fouten	1
3 of 4 fouten	2
5 of 6 fouten	3
7 of meer fouten	4

Bij de beoordeling van de spelling dient uitgegaan te worden van de schrijfwijze volgens de Leidraad bij de Woordenlijst Nederlandse Taal (het Groene Boekje). Deze aftrekgeregeling geldt onverkort voor alle kandidaten.

- 2 Het is de kandidaat niet toegestaan telegramstijl te gebruiken bij vragen waarbij in volledige zinnen moet worden geantwoord. Voor een antwoord dat geheel in telegramstijl is weergegeven, dienen geen scorepunten te worden toegekend.
- 3 Voor alle open vragen met een maximum aantal woorden geldt: indien een kandidaat een vraag herhaalt alvorens hij/zij tot een antwoord komt, worden de

woorden tot aan het eigenlijke antwoord (conform het beoordelingsmodel) niet meegeteld.

- 4 Wanneer een antwoord op een open vraag het maximum aantal woorden overschrijdt, worden alleen de woorden van het antwoord tot het toegestane maximum in de beoordeling betrokken met inachtneming van vakspecifieke regel 3.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Tekst 1 Afgekeurd

1 B

2 **maximumscore 2**

De kern van een goed antwoord is:

- Er zijn te veel keurmerken 1
- Veel keurmerken worden nauwelijks gecontroleerd 1

3 **maximumscore 1**

De kern van een goed antwoord is:

(Het uiteindelijke doel is) te laten zien dat keurmerken in de praktijk niet werken / dat je je toch nog in keurmerken moet verdiepen als klant / dat je als klant niet blindelings op een keurmerk kunt vertrouwen.

4 **maximumscore 1**

(alinea) 7

5 **maximumscore 1**

(alinea) 9

6 **maximumscore 2**

De kern van een goed antwoord is:

- Het keurmerk ontleent zijn betrouwbaarheid aan een ander keurmerk 1
 - waarvan de betrouwbaarheid (ook) niet gecontroleerd is 1
- of
- Het ene keurmerk staat garant voor het andere 1
 - maar niet duidelijk is wie het eerste keurmerk controleert 1

7 **maximumscore 3**

De kern van een goed antwoord is:

- Boeren verdienen niets/nauwelijks iets extra's voor producten met een keurmerk / Boeren betalen contributie die hoger is dan de bonus 1
- Boeren weten niet dat ze voor een keurmerk produceren 1
- Het is niet duidelijk waar cacao vandaan komt 1

Vraag	Antwoord	Scores
8	B	
9	maximumscore 2 De kern van een goed antwoord is:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Het is duur (voor de klant) • Het is lastig / Het levert administratieve rompslomp op 	1 1
10	maximumscore 1 De kern van een goed antwoord is: Dat zou niet haalbaar zijn omdat een multinational geen (volledige) openheid kan geven over de herkomst van zijn product.	
11	C	
12	maximumscore 1 De kern van een goed antwoord is: Het label suggereert dat de consument zich bewust is van wat hij kiest, maar dat is juist niet het geval.	
13	maximumscore 1 aanbeveling	
14	maximumscore 2 De kern van een goed antwoord is:	
	<ul style="list-style-type: none"> • Door middel van keurmerken worden producten afgekeurd • De keurmerken zelf worden afgekeurd 	1 1
15	C	
16	maximumscore 3 2, 4, 6 Per juist gekozen element 1 scorepunt toekennen	
17	maximumscore 3 1S, 2T, 3Q, 4P, 5U, 7R indien zes goed indien vijf of vier goed indien drie goed indien minder dan drie goed	3 2 1 0

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Tekst 2 Eigenzinnig met zijn allen

18	D	
19	maximumscore 1 'Individualisme is prima, maar dan wel in groepsverband (– binnen een veilige bandbreedte van conventies) (regels 37-39/40)	
20	maximumscore 2 De kern van een goed antwoord is: – mooie fietspaden – vrijheidsliefde van de Nederlander – de angst om voor joker te lopen / Helmdragers behoren tot een minderheid. / Het valt niet binnen de conventies.	
	indien drie goed	2
	indien twee goed	1
	indien minder dan twee goed	0
21	maximumscore 2 De kern van een goed antwoord is: • acceptatie door de groep • lijfsbehoud/eigenbelang	1 1
22	maximumscore 2 De kern van een goed antwoord is: • Het eigenbelang/lijfsbehoud is onduidelijk / ligt te ver in de toekomst • De groepsidentiteit/het collectieve plezier is het belangrijkst	1 1
23	A	
24	maximumscore 3 De kern van een goed antwoord is: • Nederlanders willen (optimale) vrijheid / willen zich onafhankelijk voelen • dus de overheid mag zich niet met hen bemoeien • maar als het misgaat, moet de overheid wel (voor hen) klaarstaan	1 1 1
25	maximumscore 1 alinea 8	

Tekst 3 Statiegeld moet

26 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

- Statiegeld zorgt ervoor dat mensen flessen inleveren 1
- en daardoor komt er minder zwerfafval 1

Opmerking

Goed voor 1 scorepunt:

Statiegeld zorgt ervoor dat er minder zwerfafval komt. / Statiegeld zet mensen aan tot milieuvriendelijk gedrag.

27 maximumscore 1

'Als de supermarkten ... van het statiegeld. (regels 20-25)

'In ruil voor ... de Tweede Kamer.' (regels 50-53)

28 maximumscore 3

Drie van de volgende:

- '(Het is daarom) eigenaardig' (regels 16-17)
- 'Juist de overheid zou de regie moeten hebben (bij de inperking van het zwerfafval)' (regels 34-36)
- '(Op dit moment) lijken (de overheid en het parlement echter) schatplichtig te zijn aan' (regels 37-39)
- '(Een goede inzamelingsprestatie) behoort (echter) geen douceurtje elders op te leveren' (regels 54-56)

Per juist gekozen voorbeeld 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Tekst 4 Geef hier die fles

29 maximumscore 2

standpunt: 2
↑
argument: 3
↑
subargument: 5

indien drie goed	2
indien twee goed	1
indien minder dan twee goed	0

30 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

- het statiegeldsysteem / de inzameling van statiegeldflessen 1
- de inzameling van plastic verpakkingsafval met het oude *Plastic Heroes*-systeem 1

31 C

Tekst 3 en 4 Overkoepelende vragen

32 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

De dwang bij 'Statiegeld moet' is gericht op de overheid, die bij 'Geef hier die fles' is gericht op de consument.

33 maximumscore 1

'de opbrengst van afval is voldoende om de inzameling te bekostigen' (regels 26-28)

34 maximumscore 2

2, 3 en 5

indien drie goed	2
indien twee goed	1
indien minder dan twee goed	0

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

35 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

Positief in het licht van tekst 3 is dat maatschappelijke organisaties flesjes en blikjes mogen inzamelen (en daar een vergoeding voor krijgen).

Positief in het licht van tekst 4 is dat er geen statiegeld komt op kleine blikjes en flesjes.

Incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik

36 Regeling met betrekking tot incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik in de antwoorden op open vragen

Voor fouten met betrekking tot incorrecte formuleringen en onjuist taalgebruik kunnen in totaal maximaal 4 scorepunten in mindering worden gebracht volgens onderstaande aftrekgeregeling:

0 fouten	0
1 fout of 2 fouten	1
3 of 4 fouten	2
5 of 6 fouten	3
7 of meer fouten	4

Zie Vakspecifieke regel 1 voor exacte aanwijzingen omtrent aftrek.

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van alle kandidaten per examinator in het programma WOLF. Zend de gegevens uiterlijk op 28 juni naar Cito.

6 Bronvermeldingen

tekst 1	Teun van de Keuken, de Volkskrant (Vonk), 6 & 7 september 2014
tekst 2	Sander van Walsum, de Volkskrant, 21 juni 2014
tekst 3	Xander van Uffelen, de Volkskrant, 23 april 2015
tekst 4	Philip den Ouden, de Volkskrant, 25 april 2015
tekstfragment 1	Anouk Eigenraam, NRC Handelsblad, 18 juni 2015